

Datum 12 januari 2015
Kenmerk WMOR15001/IV/MdB
Aan het college van B en W van de Gemeente Oss
Betreft Advies beleidsregels Wmo Oss

Geacht college,

Na bestudering van het document Beleidsregels WMO Oss (versie 8 december), bespreking in de Adviesgroep Individuele Voorzieningen en vergelijking met Beleidsregels in andere gemeenten komt de Wmo-Raad tot het volgende advies.

Het advies is ambtelijk besproken tijdens de bijeenkomst van de adviesgroep Individuele voorzieningen. Zoals afgesproken zend de Wmo-raad het advies ook officieel aan het college toe.

Algemeen

De Wmo-raad adviseert om duidelijkheid te geven over de juridische status van de Beleidsregels. De status van het document is onduidelijk. Immers, eerder heette ditzelfde document nog 'Interne Handreiking, Behorend bij de Verordening Wmo en Nadere regels Wmo'. Ook in de inleiding wordt geschreven dat het slechts om een handreiking gaat en dat medewerkers geacht worden kennis te hebben van de nieuwe Wet, de nieuwe Verordening, het Besluit Maatschappelijke Ondersteuning en de beleidsregels.

De WMO raad adviseert een lijst met begripsomschrijvingen op te nemen. Met name lijkt het van belang te omschrijven wat de gemeente verstaat onder: mantelzorger - vrijwilliger....etc.

Het stimuleren van de regie over het eigen leven is een belangrijke doelstelling. Het valt de Wmo-Raad op dat in de beleidsregels weinig aandacht is voor het feit dat de meeste burgers graag die eigen regie voeren en alleen dan gebruik willen maken van maatwerkvoorzieningen als het niet anders kan. Natuurlijk moet de gemeente burgers aanspreken op het benutten van andere mogelijkheden. Echter, daarbij moet de hulpvraag van cliënt en mantelzorger centraal staan en niet het financiële plaatje.

De vier uitgangswaarden voor zowel cliënt als gemeente zijn daarbij:

- bevorderen dat de cliënt onder eigen regie, eigen kracht (zo mogelijk in collectief verband) en verantwoordelijkheid zelfstandig kan blijven wonen;
- zorgen dat de gesprekspartners over dezelfde kennis beschikken door cliënt goed voor te lichten over de mogelijkheden;

- de wil om er samen uit te komen; eerst kijken wat mogelijk is zonder daarbij het oog op de mantelzorgers te verliezen, daarna kijken wat nodig is zonder de beheersing van de kosten centraal te stellen;
- wederzijds vertrouwen; wanneer de cliënt aangeeft dat het maximaal haalbare vanuit de eigen kracht en het sociale netwerk is bereikt, dan zou als regel mogen gelden aanvaarden en vertrouwen. Te vaak worden nu tegenargumenten van cliënt van tafel geveegd en krijgen mensen niet het gevoel dat zij gehoord worden.

De Wmo-raad adviseert om in de Beleidsregels meer aandacht te besteden aan bovengenoemde uitgangspunten.

De Wmo-raad verzoekt in de Beleidsregels vast te leggen dat afspraken en informatie aan cliënten over regelgeving, klachten, bezwaar, e.d. niet alleen mondeling maar ook altijd schriftelijk moeten worden bekendgemaakt. Op die manier kan cliënt de informatie nog een rustig doorlezen en kan ook familie hiervan kennis nemen.

De procedure voor klachten en bezwaren is overigens onoverzichtelijk en ingewikkeld geworden nu de gemeente een aantal verantwoordelijkheden heeft neergelegd bij leveranciers, die ieder hun eigen klachtenregeling hebben. De weg naar een beroepsprocedure wordt daardoor onnodig lang. De Wmo-raad pleit dan ook voor één klachtenregeling met daarin één partij die de klachten afhandelt.

Wij zouden graag van u vernemen hoe het stimuleren van vrijwilligerswerk zich verhoudt tot de mogelijke verdringing van reguliere arbeidsplaatsen. Welke richtlijnen worden hierbij gehanteerd?

Specifieke onderdelen van de Beleidsregels

Het lijkt ons correct dat niet alleen de cliënt zich dient te legitimeren, maar ook degene die namens het College het gesprek voert, zeker nu het onderzoek door verschillende partijen kan worden gedaan (1.4.2. Identificatie).

In het onderdeel 'Verslag' staat niets over ondertekening van het verslag. Bij 'Scheiding van onderzoek en aanvraag' vermeldt u slechts het ondertekenen *voor akkoord*. De Wmo-raad adviseert u om voor alle duidelijkheid de mogelijkheid te bieden tussen het ondertekenen voor *gezien en akkoord* en voor *gezien en niet akkoord*.

In de informatie aan cliënt over de procedure zou voorts duidelijk vermeld moeten worden dat de cliënt altijd het recht heeft om een aanvraag te doen, ook als dit niet overeenkomt met de denkrichting van de gesprekspartner namens de gemeente.

In Hoofdstuk 2 geeft u aan in welke situaties geen maatwerkvoorziening wordt geleverd. Welke maatwerkvoorzieningen *wel* geleverd kunnen worden op de verschillende terreinen wordt echter niet genoemd. De Wmo-raad adviseert om richtlijnen over te nemen voor

1. Maatwerkvoorzieningen ter ondersteuning bij het voeren van een huishouden
2. Maatwerkvoorzieningen voor het zelfstandig wonen in de eigen leefomgeving
3. Maatwerkvoorzieningen ter ondersteuning bij het verplaatsen in de eigen leefomgeving
4. Maatwerkvoorzieningen ter ondersteuning bij het invullen van de dag en/of het aanleren van dagelijkse activiteiten
5. Maatwerkvoorzieningen voor beschermd wonen met 24-uurs begeleiding

6. Maatwerkvoorzieningen voor tijdelijk onderdak in afwachting van een mogelijkheid voor zelfstandig wonen. Dit geldt voor de cliënt die feitelijk dakloos is of staat ingeschreven bij een door de gemeente erkende 24-uurs woonvoorziening alsmede voor slachtoffers van huiselijk geweld.

(Bron: Venlo, Besluit nadere regels jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning en Beleidsregels behorende bij Besluit).

De Wmo-raad adviseert om heldertijd te geven over het stoppen/eventueel door laten lopen van de maatwerkvoorziening bij overlijden van een cliënt of verhuizing naar een instelling voor langdurig verblijf indien er een huisgenoot achterblijft. Sommige gemeenten laten de voorziening een aantal weken doorlopen en geven de huisgenoot in die tijd de gelegenheid zelf een ondersteuningsaanvraag te doen. Het is ons niet bekend hoe dit in Oss geregeld is.

Ook verzoeken wij u vast te leggen dat bij verhuizing naar een andere gemeente cliënt ondersteund wordt door de vertegenwoordiger van het college om een goede overdracht te regelen.

De Wmo-raad is het eens met de stelling dat de noodzaak voor de maatwerkvoorziening redelijkerwijs niet vermijdbaar moet zijn geweest. U noemt daarbij enige voorbeelden. Aan deze alinea zou echter toegevoegd moeten worden: 'Hierbij moeten wel de financiële (on)mogelijkheden meegewogen worden.'

De Wmo-raad adviseert het college om helderheid te geven over de vervolgstappen als blijkt dat een inwoner niet zelfstandig kan blijven wonen. Als uit dit onderzoek blijkt dat zelfstandig blijven wonen niet meer verantwoord is, wat dan? Hierover geven de Beleidsregels geen uitsluitel.

Bij Mantelzorg/Hulp vanuit het sociale netwerk (2.2.3.2) wordt gesteld dat het onderzoek zich vooral moet richten op de mogelijkheden van mantelzorg en het sociale netwerk. Zoals de Wmo-raad, al herhaaldelijk, heeft benadrukt moet ernstig getwijfeld worden aan de mogelijkheid om de hulp van mantelzorg nog verder op te voeren. De mantelzorg in Oss is al zeer omvangrijk, zoals blijkt uit klantonderzoeken in de afgelopen jaren. Het verder opvoeren van de druk op mantelzorgers of vrijwilligers (zoals nu al vaak gebeurt bij de gesprekken over huishoudelijke verzorging) lijkt ons dan ook niet gezond, zeker nu nog onvoldoende duidelijk is welke ondersteuning de gemeente wil bieden aan mantelzorgers en vrijwilligers, terwijl al wel wordt gesteld dat mantelzorgers geen recht hebben op een maatwerkvoorziening. Ook in het keukentafelgesprek is er nauwelijks oog voor de ondersteuningsbehoefte van de mantelzorger.

Wederzijds vertrouwen is naar onze mening een voorwaarde voor een keukentafelgesprek, dat wil zeggen dat de burger de vertegenwoordiger van de gemeente vertrouwt, echter dat ook omgekeerd de burger vertrouwd wordt. Als een cliënt aangeeft om persoonlijke redenen geen gebruik te willen/kunnen maken van een mantelzorger of burenhulp, dan dient hiermede rekening te worden gehouden. Daarbij merkt de Wmo-raad nog op dat verplichte mantelzorg door het Kabinet wordt uitgesloten. De Wmo-raad adviseert om in de Beleidsregels bovenstaande overwegingen toe te voegen en ook in het betreffende hoofdstuk te vermelden dat van een verplichting geen sprake kan zijn.

Niet duidelijk is welke algemene voorzieningen (2.2.4) in Oss voorhanden zijn. Hierover willen we het volgende opmerken:

Uitvoering van de nieuwe wet- en regelgeving zou in samenhang moeten plaatsvinden met het functioneren van wijksteunpunten (met spreekuren, mogelijkheid tot gezamenlijke activiteiten e.d.) en het functioneren van de sociale wijkteams. In andere gemeenten is vaak al geregeld dat bewoners in alle wijken en dorpen van dit samenhangende pakket gebruik kunnen maken. De Wmo-raad dringt aan op het geven van prioriteit aan het realiseren van genoemde voorzieningen op wijk- en dorpsniveau en hiervoor voldoende financiële middelen uit te trekken.

Of een voorziening als algemeen gebruikelijk kan worden beschouwd hangt vooral af van de financiële draagkracht van het individu. Wellicht past in dit hoofdstuk (2.2.5) de toevoeging: 'Een algemene voorziening kan als algemeen gebruikelijk worden beschouwd als deze voor een niet-gehandicapte in een *financieel vergelijkbare positie* tot het normale aanschaffingspatroon kan worden gerekend.

Duidelijk is dat voor velen met een beperkte financiële draagkracht veel van de genoemde voorzieningen niet tot het algemeen gebruikelijke worden gerekend. Voor wat betreft de beperkingen i.v.m. in de woning gebruikte materialen (2.2.9) geldt eveneens dat de financiële positie leidend moet zijn. Het aanpassen c.q. verbouwen van de badkamer eenmaal per 10-15 jaar is zeker niet algemeen gebruikelijk!

Bij de uitgesloten woonvormen (2.2.11) adviseert de Wmo-raad om toe te voegen:

'Er kan een woonvoorziening voor één woning in de gemeente Oss, anders dan waar de cliënt zijn hoofdverblijf heeft, worden toegekend indien het noodzakelijk is om:

- a. deze woning aan te passen in geval van gescheiden ouders, wanneer er sprake is van co-ouderschap en de cliënt een jeugdige is die bij beide ouders woonachtig is;
- b. deze woning bezoekbaar te maken indien de cliënt een jeugdige is die verblijft in een instelling en het gaat om de woningen van zijn ouder(s) waar de cliënt regelmatig op bezoek komt.'

De in de Beleidsregels geformuleerde voorwaarden voor het Persoonsgebonden Budget (3.2) dragen niet bij aan versterking van de zelfredzaamheid / regie over het eigen dagelijks leven. De WMO raad vindt het belangrijk dat burgers hun regie kunnen behouden in het regelen van hun hulp. De Wmo-raad adviseert dan ook het collega om helderheid te geven hoe deze regie bij de burger kan blijven liggen. Uw Beleidsregels gaan uit van de voorwaarden die gelden voor de Jeugdwet en – sinds de behandeling van de wet in het parlement - niet meer voor de Wmo.

In de Jeugdwet dient de aanvrager te motiveren dat het bestaande aanbod van zorg in natura niet passend is. In de Wmo echter dient de aanvrager te motiveren dat hij de maatwerkvoorziening als PGB wenst geleverd te krijgen. In de Wmo is bij de motivering niet het oordeel van het college leidend, maar het oordeel van de aanvrager. Dit geldt ook wanneer de gemeente in haar ogen een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod in natura heeft gedaan aan de cliënt. De voorkeur van de cliënt dient dus centraal te staan. In deze gevallen kan de gemeente het PGB omwille van de motivering niet weigeren, mits ook wordt voldaan aan de eerste en derde voorwaarde voor het PGB (bron: TransitieBureau, Handreiking PGB in de Wmo en de Jeugdwet).

De Wmo-raad verzoekt u dit onderdeel van de regels aan te passen aan het resultaat van de door het parlement aangenomen amendementen.

Tot de eigen kracht behoort ook de kracht van het netwerk. Alhoewel er mogelijkheden zijn om die eigen kracht te belonen, sluiten de Beleidsregels dit welhaast uit. Voor huisgenoten is dit nog voorstelbaar. Voor mantelzorger en overige vrijwilligers uit het sociale netwerk die structureel op vaste tijden hulp bieden en dat wellicht het beste doen zou wel de mogelijkheid van een (beperkt) PGB moeten blijven bestaan. Wij zien niet in waarom deze kracht van het netwerk niet beloond zou mogen worden vanuit een PGB. De Wmo-Raad adviseert om hiervoor ruimte te bieden, zodat daadwerkelijk sprake kan zijn van het bevorderen van de eigen regie”

Bij de hoogte van het PGB (3.8) wordt een relatie gelegd met de hoogte van een voorziening of dienst in natura. Bij huishoudelijke verzorging wordt gesteld dat de hoogte van het PGB in beginsel niet meer kan bedragen dan het vaste tarief per cliënt dat met de aanbieders van huishoudelijke verzorging is afgesproken. In de informatie aan burgers wordt gemeld dat een bedrag van € 2.025,- per jaar het *maximale* bedrag is dat vergoed wordt voor huishoudelijke verzorging. Dit is naar onze mening een onjuist uitgangspunt, want geen maatwerk. Het aantal uren dat huishoudelijke verzorging nodig is, is maatgevend en niet het *gemiddelde* tarief per cliënt dat aan de zorgaanbieder wordt betaald.

De Wmo-raad adviseert het college om helderheid te geven in de beleidsregels over de nieuwe cliënten met ingang van 01 januari gezien dat Oss overweegt nieuwe financiële tegemoetkomingen toe te kennen.

Bij de regels over de Pilot Huishoudelijke Verzorging merken we op dat tot nu toe de resultaten van het monitoren niet aan de Wmo-raad beschikbaar zijn gesteld, noch informatie is verstrekt over de eventuele aanpassingen van de regelgeving als gevolg van het monitoren. Wij stellen het op prijs uw oordeel te ontvangen over de resultaten tot nu toe.

De Wmo-Raad ziet uw reactie graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

De heer R. Damen,
vice-voorzitter Wmo-raad

Mevrouw M. den Brok
voorzitter adviesgroep
Individuele voorzieningen